

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA PRACY, PŁAC I SPRAW SOCJALNYCH

z dnia 30 grudnia 1974 r.

w sprawie nauki zawodu i przyuczenia do wykonywania określonych prac przez młodocianych w rzemieślniczych zakładach pracy.

Na podstawie art. 206 § 3 pkt 1 i § 4 Kodeksu pracy (Dz. U. z 1974 r. Nr 24, poz. 141) po porozumieniu z Centralną Radą Związków Zawodowych zarządza się, co następuje:

Rozdział I

Przepisy ogólne.

§ 1. Rzemieślniczymi zakładami pracy w rozumieniu rozporządzenia są zakłady pracy prowadzone na podstawie uprawnień do wykonywania rzemiosła, wydanych w trybie przewidzianym przepisami ustawy z dnia 8 czerwca 1972 r. o wykonywaniu i organizacji rzemiosła (Dz. U. Nr 23, poz. 164 oraz z 1974 r. Nr 27, poz. 158).

§ 2. 1. Przygotowanie zawodowe młodocianych pracowników — zwanych w dalszym ciągu młodocianymi — w rzemieślniczych zakładach pracy może odbywać się jako:

- 1) nauka zawodu,
- 2) przyuczenie do wykonywania określonej pracy, zwane w dalszym ciągu przyuczeniem.

2. Nauka zawodu może odbywać się w rzemiosłach określonych przez Centralny Związek Rzemiosła w porozumieniu z Ministrem Oświaty i Wychowania.

3. Nauka zawodu ma zapewnić przygotowanie zawodowe młodocianego do pracy w charakterze czeladnika.

4. Przyuczenie do wykonywania określonej pracy ma zapewnić przygotowanie młodocianego do pracy w charakterze robotnika przyuczonego oraz może być prowadzone wyłącznie do prac określonych w załączniku, jeżeli zachowane są wymagania określone w § 18.

§ 3 1. Przygotowanie zawodowe młodocianych może prowadzić osoba:

- 1) będąca właścicielem rzemieślniczego zakładu pracy,
- 2) zatrudniona w rzemieślniczym zakładzie pracy, jeżeli właściciel zakładu rzemieślniczego ma uprawnienie do szkolenia młodocianych,
- 3) prowadząca rzemieślniczy zakład pracy na rachunek wdowy i małoletnich zstępnych.

2. Osoby, o których mowa w ust. 1 pkt 2 i 3, prowadzą przygotowanie zawodowe w imieniu i na rachunek właściciela rzemieślniczego zakładu pracy.

3. Osoby wymienione w ust. 1 mogą prowadzić przygotowanie zawodowe, jeżeli:

- 1) mają tytuł mistrza rzemieślniczego lub tytuł mistrza w zawodzie odpowiadającym rodzajowi danego rzemiosła bądź
- 2) mają wyższe wykształcenie w zakresie obejmującym dane rzemiosło i pracowały co najmniej rok w wyuczonym zawodzie, bądź
- 3) ukończyły jedną z następujących średnich szkół zawodowych, których program obejmuje podstawowe wiadomości z zakresu danego rzemiosła:
 - a) technikum zawodowe na podbudowie programowej szkoły podstawowej i co najmniej przez trzy lata wykonywały dane rzemiosło,
 - b) technikum zawodowe na podbudowie programowej zasadniczej szkoły zawodowej i co najmniej przez dwa lata wykonywały dane rzemiosło,
 - c) inną średnią szkołę zawodową dającą wykształcenie równorzędne z wykształceniem, jakie dają szkoły wymienione pod lit. a) i b), i co najmniej odpowiednio przez dwa lub trzy lata wykonywały dane rzemiosło oraz uzyskały przygotowanie pedagogiczne, jeżeli takie wymaganie zostało określone przez Centralny Związek Rzemiosła w porozumieniu z Ministrem Oświaty i Wychowania.

4. Przygotowanie zawodowe mogą wyjątkowo prowadzić również osoby, o których mowa w ust. 1 pkt 1, nie spełniające wymagań określonych w ust. 3 pkt 1—3, jeżeli posiadają co najmniej 10-letnią praktykę w danym rzemiosle, a właściwa izba rzemieślnicza w porozumieniu z organem administracji państwowej stopnia powiatowego wyrazi na to zgodę.

5. Izba rzemieślnicza z urzędu lub na wniosek terenowego organu administracji państwowej bądź właściwego inspektora pracy może pozbawić prawa przygotowania zawodowego młodocianych osobę:

- 1) skazaną prawomocnym orzeczeniem sądu za przestępstwo popełnione z chęci zysku lub przestępstwo przeciw obyczajności,
- 2) która dopuściła się ciężkiego uchybienia obowiązkowi wobec młodocianych,
- 3) która z innych przyczyn nie zapewni prawidłowego przebiegu przygotowania zawodowego.

§ 4. 1. Rzemieślniczy zakład pracy może przyjąć w celu przygotowania zawodowego nie więcej niż:

- 1) trzech pracowników na osobę wymienioną w § 3 ust. 1 pkt 1 i 3,
- 2) dwóch pracowników na osobę wymienioną w § 3 ust. 1 pkt 2.

2. Liczba pracowników zatrudnionych przez rzemieślniczy zakład pracy w celu przygotowania zawodowego nie może przekraczać 5 osób

3. Organ administracji państwowej stopnia powiatowego może:

- 1) wyrazić zgodę na równoczesne przygotowywanie zawodowe w jednym zakładzie rzemieślniczym więcej niż pięciu, lecz nie więcej niż ośmiu osób, zatrudnionych w celu, o którym mowa w § 2 ust. 1, jeżeli zwiększenie zatrudnienia jest uzasadnione niedoborem kadr kwalifikowanych w danym zawodzie, a zakład rzemieślniczy zapewnia odpowiednie warunki przygotowania zawodowego,
- 2) zmniejszyć liczbę pracowników przyjmowanych do pracy w celu przygotowania zawodowego poniżej liczby określonej w ust. 1 lub zakazać ich zatrudniania, jeżeli jest to uzasadnione:
 - a) nieodpowiednimi warunkami bezpieczeństwa i higieny pracy,
 - b) złymi warunkami lokalowymi,
 - c) brakiem wyposażenia zakładu pracy w maszyny i urządzenia niezbędne do należytego wyszkolenia młodocianych,
 - d) trudnościami na danym terenie w naborze młodocianych do nauki w zawodach szczególnie ważnych dla gospodarki narodowej,
 - e) innymi przyczynami.

4. Izby rzemieślnicze zobowiązane są do uzgadniania z organami administracji państwowej stopnia wojewódzkiego rocznych planów zatrudnienia młodocianych, mających odbyć naukę zawodu w rzemieślniczych zakładach pracy.

§ 5. Rzemieślniczy zakład pracy obowiązany jest:

- 1) zatrudniać i szkolić młodocianego zgodnie z programem nauki zawodu lub wytycznymi programowymi w zakresie przyuczenia,
- 2) zaopatrzyć młodocianego w przewidziany na danym stanowisku sprzęt ochrony osobistej, odzież ochronną i roboczą, narzędzia pracy, materiały i inne potrzebne urządzenia,
- 3) stosować się do obowiązujących przepisów o ochronie pracy i zdrowia młodocianych,
- 4) kierować młodocianego na okresowe badania lekarskie, wypłacać wynagrodzenie za czas zużyty na te badania oraz pokrywać koszty przejazdu do właściwego zakładu społecznej służby zdrowia,
- 5) zgłaszać młodocianego w ustalonych terminach na naukę doksztalającą, umożliwiać mu regularne uczęszczanie na tę naukę oraz kontrolować wykonywanie przez niego obowiązku doksztalania się.

§ 6. 1. Młodociany zatrudniony w rzemieślniczym zakładzie pracy w celu przygotowania zawodowego obowiązany jest:

- 1) dążyć do uzyskania jak najlepszych wyników w nauce zawodu lub przyuczeniu,
- 2) wypełniać systematycznie obowiązek doksztalania się,
- 3) odnosić się z szacunkiem do przełożonych i przestrzegać zasad koleżeńskiej współpracy.

2. Minister Oświaty i Wychowania określi:

- 1) zasady wypełniania obowiązku doksztalania się młodocianych w szkołach zawodowych i ogólnokształcących lub na kursach organizowanych na podstawie zezwolenia organu administracji państwowej stopnia wojewódzkiego,
- 2) tryb przeprowadzania kontroli w zakresie praktycznej nauki zawodu młodocianych w rzemieślniczych zakładach pracy,
- 3) tryb wydawania młodocianym świadectw szkolnych.

Rozdział II

Zawieranie i rozwiązywanie umów o pracę w celu przygotowania zawodowego.

§ 7. 1. Rzemieślniczy zakład pracy, zatrudniając młodocianego w celu przygotowania zawodowego, zawiera z nim na piśmie umowę o pracę w celu nauki zawodu lub umowę o pracę w celu przyuczenia do wykonywania określonej pracy w rzemiośle, zwane w dalszym ciągu „umową”, według wzoru ustalonego przez Centralny Związek Rzemiosła w porozumieniu z Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych.

2. Umowa powinna określać:

- 1) rodzaj rzemiosła objętego nauką zawodu albo zakres przyuczenia,
- 2) czas trwania przygotowania zawodowego (nauki zawodu lub przyuczenia),
- 3) wysokość wynagrodzenia,
- 4) zasadnicze prawa i obowiązki młodocianego oraz rzemieślniczego zakładu pracy, w szczególności określone w § 5 i 6 ust. 1.

§ 8. 1. Umowa zawierana jest w siedzibie właściwego cechu, w obecności jego przedstawicieli.

2. Cech nie później niż w ciągu dwóch tygodni przesyła umowę izbie rzemieślniczej do zarejestrowania.

3. Izba rzemieślnicza rejestruje umowę, zawiadamiając o tym właściwy cech, chyba że umowa uchybia przepisom prawa. W tym przypadku izba rzemieślnicza w terminie tygodnia od otrzymania umowy określi termin, w którym uchybienia te powinny być usunięte, lub odmówi rejestracji umowy.

4. Od decyzji izby rzemieślniczej w sprawie odmowy zarejestrowania umowy przysługuje prawo odwołania do Centralnego Związku Rzemiosła.

§ 9. 1. Rzemieślniczy zakład pracy może rozwiązać za wypowiedzeniem umowę tylko w przypadku:

- 1) zaniedbywania przez młodocianego obowiązków wynikających z umowy,
- 2) niespełniania przez młodocianego obowiązku doksztalania się,
- 3) orzeczenia lekarza właściwego zakładu społecznej służby zdrowia stwierdzającego, że stan zdrowia osoby szkolącej lub młodocianego nie pozwala na wykonywanie obowiązków wynikających z umowy,
- 4) ograniczenia działalności gospodarczej w stopniu uniemożliwiającym kontynuowanie przygotowania zawodowego młodocianego,
- 5) likwidacji zakładu pracy.

2. Rzemieślniczy zakład pracy może — poza przypadkami określonymi w ust. 1 — rozwiązać za wypowiedzeniem umowę z młodocianym w okresie pierwszych dwóch miesięcy pracy z powodu nieprzydatności młodocianego do pracy, w której zakresie odbywa przygotowanie zawodowe.

3. W przypadku rozwiązania umowy bez winy ucznia — właściwy cech powinien umożliwić młodocianemu zatrudnienie w innym rzemieślniczym zakładzie pracy, w którym mógłby kontynuować naukę zawodu lub przyuczenie.

4. Rzemieślniczy zakład pracy zawiadamia o zamiarze wypowiedzenia umowy właściwy cech, opiekuna młodocianego oraz szkołę, w której młodociany doksztala się, najpóźniej na 2 tygodnie przed dokonaniem wypowiedzenia.

5. Cech, jeżeli uzna, że wypowiedzenie umowy jest sprzeczne z ust. 1 pkt 1, 2 lub 4, zgłasza zastrzeżenie. W tym przypadku rzemieślniczy zakład pracy może odwołać się do izby rzemieślniczej, która rozstrzyga ostatecznie w porozumieniu z właściwym inspektorem pracy.

§ 10. 1. Rzemieślniczy zakład pracy obowiązany jest wydać młodocianemu zaświadczenie stwierdzające ukończenie praktycznej nauki zawodu lub przyuczenia.

2. W razie rozwiązania umowy przed ukończeniem nauki zawodu lub przyuczenia, rzemieślniczy zakład pracy obowiązany jest wydać młodocianemu zaświadczenie stwierdzające okres i rodzaj przygotowania zawodowego.

§ 11. W przypadku przerwania nauki zawodu lub przyuczenia oraz podjęcia nauki zawodu lub przyuczenia w rzemiośle w tym samym albo pokrewnym zawodzie w innym rzemieślniczym zakładzie pracy, cech zalicza młodocianemu czas odbytego poprzednio szkolenia na zasadach określonych przez Centralny Związek Rzemiosła.

Rozdział III

Rzemieślnicza nauka zawodu.

§ 12. 1. Nauka zawodu trwa od 24 do 36 miesięcy, a w wyjątkowych przypadkach do 42 miesięcy w zależności od rodzaju rzemiosła.

2. Centralny Związek Rzemiosła ustali w porozumieniu z Ministrem Oświaty i Wychowania czas trwania nauki zawodu dla poszczególnych rzemiosł.

3. Centralny Związek Rzemiosła określi przypadki, w których dopuszcza się skrócenie czasu trwania nauki zawodu dla młodocianych, którzy uzyskali świadectwa czeladnicze w rzemiosłach pokrewnych.

§ 13. 1. Na wniosek młodocianego i w oparciu o opinię właściciela zakładu szkolącego izba rzemieślnicza może w uzasadnionych przypadkach skrócić czas trwania nauki zawodu, nie więcej jednak niż do dwóch lat.

2. Izba rzemieślnicza na wniosek stron może wyrazić zgodę na przedłużenie czasu trwania nauki zawodu w celu umożliwienia młodocianemu dokończenia doksztalania teoretycznego do 12 miesięcy, a w innych uzasadnionych przypadkach do 6 miesięcy.

§ 14. 1. Rzemieślnicza nauka zawodu powinna być prowadzona według programów praktycznej nauki zawodu ustalonych przez Centralny Związek Rzemiosła w porozumieniu z Ministrem Oświaty i Wychowania.

2. Zatrudnienie młodocianego, odbywającego rzemieślniczą naukę zawodu, dopuszczalne jest tylko przy pracach objętych programem praktycznej nauki zawodu.

§ 15. 1. Rzemieślniczy zakład pracy obowiązany jest zwalniać młodocianego na czas doksztalania.

2. Ogólna liczba godzin przeznaczonych na doksztalanie, o którym mowa w ust. 1, nie może przekroczyć 18 godzin tygodniowo, przy przyjęciu jako okresu rozliczeniowego roku szkolnego.

§ 16. Osoby, które przed ukończeniem rzemieślniczej nauki zawodu osiągnęły pełnoletność, kończą tę naukę na warunkach określonych dla młodocianych. Nauka zawodu kończy się egzaminem czeladniczym, przeprowadzonym na zasadach i w trybie ustalonych odrębnymi przepisami.

Rozdział IV

Przyuczenie do wykonywania określonej pracy w rzemiośle.

§ 17. 1. Przyuczenie może trwać od 3 do 12 miesięcy, a jeżeli jest to uwarunkowane szczególnym interesem młodocianego — do 18 miesięcy.

2. Czas trwania oraz zakres przyuczania do poszczególnych prac określa rzemieślniczy zakład pracy w porozumieniu z właściwym cechem w oparciu o wytyczne programowe określone przez Centralny Związek Rzemiosła.

§ 18. Rzemieślniczy zakład pracy może zatrudnić młodocianego w celu przyuczenia przy zachowaniu następujących warunków:

- 1) ukończenia 16 lat życia,
- 2) przedstawienia zaświadczenia właściwego zakładu społecznej służby zdrowia, że dany rodzaj pracy nie zagraża zdrowiu młodocianego,
- 3) przedstawienia zaświadczenia wydanego w trybie przewidzianym odrębnymi przepisami przez organ administracji państwowej stopnia powiatowego o zwolnieniu młodocianego, który ukończył szkołę podstawową, od obowiązku doksztalania się zawodowego lub w zakresie szkoły ogólnokształcącej,
- 4) uzyskania przez młodocianego skierowania do pracy w rzemiośle w celu przyuczenia z organu administracji państwowej stopnia powiatowego, w trybie przepisów o pośrednictwie pracy.

§ 19. Osoba, która ukończyła przyuczenie, może podjąć naukę zawodu w rzemiośle, w ramach którego odbywał przyuczenie. W tym przypadku izba rzemieślnicza — na wniosek młodocianego i w oparciu o opinię rzemieślniczego zakładu pracy, w którym był zatrudniony — może skrócić czas trwania nauki zawodu.

§ 20. 1. Przyuczenie kończy się egzaminem sprawdzającym, który odbywa się na zasadach określonych przez Centralny Związek Rzemiosła.

2. Egzamin sprawdzający ma na celu stwierdzenie, czy młodociany nabył biegłości i sprawności w wykonywaniu pracy, do której był przyuczony.

3. O dopuszczeniu kandydata do egzaminu sprawdzającego decyduje izba rzemieślnicza.

4. Po złożeniu egzaminu sprawdzającego osoba egzaminowana otrzymuje zaświadczenie o odbyciu przyuczenia do określonej pracy. Zaświadczenie to uprawnia młodocianego do podjęcia pracy w charakterze robotnika przyuczonego do wykonywania określonej pracy.

Rozdział V

Zasady wynagradzania młodocianych.

§ 21. 1. Młodocianym w okresie nauki zawodu przysługuje wynagrodzenie umowne ustalone w stosunku procentowym do najniższego wynagrodzenia za pracę w pełnym miesięcznym wymiarze czasu pracy, przysługującego pracownikom zatrudnionym w gospodarce narodowej.

2. Ustala się następujący stosunek procentowy, o którym mowa w ust. 1:

- 1) w pierwszym roku nauki — nie niższe niż 25%,
- 2) w drugim roku nauki — nie niższe niż 40%,
- 3) w trzecim i czwartym roku nauki — nie niższe niż 90%.

§ 22. Młodocianym, odbywającym w rzemieślniczych zakładach pracy przyuczenie, przysługuje wynagrodzenie nie niższe od 40% najniższego wynagrodzenia za pracę w pełnym miesięcznym wymiarze czasu pracy, przysługującego pracownikom zatrudnionym w gospodarce narodowej.

Rozdział VI

Przepisy końcowe.

§ 23. Traci moc rozporządzenie Przewodniczącego Komitetu Drobnej Wytwórczości z dnia 30 czerwca 1971 r. w sprawie nauki zawodu w rzemieślniczych zakładach pracy (Dz. U. Nr 19, poz. 188), w części dotyczącej pracowników młodocianych.

§ 24. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1975 r.

Minister Pracy, Płac i Spraw Socjalnych: *T. Rudolf*

Załącznik do rozporządzenia Ministra Pracy, Płac i Spraw Socjalnych z dnia 30 grudnia 1974 r. (poz. 335).

Rodzaje rzemiosł i prac, w których dopuszczalne jest odbywanie przyuczenia do wykonywania określonej pracy.

	Rodzaj rzemiosła i prac	Czas trwania przyuczenia w miesiącach (zależnie od zakresu przyuczenia, który ustalają strony w porozumieniu z właściwym cechem)
I.	Prace, których wykonywanie nie wymaga ukończenia nauki zawodu we wszystkich rodzajach rzemiosł, objętych tą nauką	3—12
II.	Prace z zakresu następujących rodzajów rzemiosł: Wytwarzanie części zamiennych i akcesoriów do pojazdów mechanicznych, Wytwarzanie artykułów w zakresie przetwórstwa tworzyw sztucznych, Wytwarzanie artykułów z gumy, Wytwarzanie wyrobów ceramicznych, Wytwarzanie materiałów izolacyjnych, Zabawkarstwo, Wytwarzanie materiałów ściernych, Wytwarzanie pomocy szkolnych,	3—12
III.	Wytwarzanie wyrobów z drutu, łańcuchów i sprężyn, Wytwarzanie wyrobów śrubowych i złącznych, Mycie oraz smarowanie samochodów i motocykli oraz inne drobne usługi nie związane z ich naprawą, Wytwarzanie cegły dachówek, pustaków, Wytwarzanie płyt sklejek, oklein i obłogów, Wytwarzanie listew i parkietów, Wytwarzanie skrzyń i materiałów drewnianych, Wytwarzanie mioteł, wyrobów z gałęzi, słomy, Wytwarzanie opakowań z papieru i tektury, Wytwarzanie wycinanek i ozdób z papieru, Wytwarzanie napojów chłodzących, Wytwarzanie abażurów, Urządzenie i utrzymanie zieleniców, Maglowanie, Usługi porządkowe (czyszczenie budynków i okien, sprzątanie wnętrz),	3—6
IV.	Prace z zakresu innych nie wymienionych w niniejszym załączniku rzemiosł, jeżeli właściwa izba rzemieślnicza wyrazi zgodę na przyuczenie do tych prac	3—12